فصلنامه نشریه علمی مطالعات برنامه ریزی سکونتگاه‌های انسانی
دوره ، شماره (پیاپی)
شاپای چاپی ۵۹۶۸- ۲۵۳۸ شاپای الکترونیکی ۵۹۵X- ۲۵۳۸
http:// www.JSHSPiaurasht.ac.ir

صص.

Measurement and evaluation of urban development indicators in Rasht metropolis

Received: 2024/04/17 **Accepted:**

ABSTRACT

Introduction: The expansion of urbanization and the specific issues and problems of urban life have made it more necessary to pay attention to beneficial strategies to optimize the lives of city dwellers. In this regard, the concept of urban prosperity has been proposed as a broad conceptual framework in the field of measuring development and human and social welfare, in relation to the quantity and quality of urbanization.

The purpose of the research: The main goal of the current research is to measure and evaluate the indicators of urban prosperity in the metropolis of Rasht.

Research methodology: This research is applied theoretical in terms of purpose and descriptive-analytical in terms of nature and method. To achieve the goal of the research, according to the indicators examined according to the United Nations Urban Prosperity Program, of the 6 main components of the urban prosperity index (productivity, quality of life, infrastructure development, justice and social participation, environmental sustainability and urban governance and legislation) in the form 37 subcriteria have been used. The information and data required in this research have been collected using questionnaires and statistics. Also, the sample size was determined as 384 people based on Cochran's formula. After completing the questionnaires and collected data, the data was analyzed using SPSS statistical software and one-sample t-test.

The geographical scope of the research: The area studied in this research is Rasht metropolis as the center of Gilan province.

Findings and discussion: The results showed that the components of productivity, infrastructure, environmental sustainability, justice and social participation, as well as urban governance and legislation have an average of (2/52), (2/79), (2/71), (2/5) and (2/23) which is less than the theoretical average (3) and considering the significance level (less than 0/05) and the negative t value, it can be concluded that the status of these components in Rasht city is unfavorable. Also, in relation to the quality of life component, the results of the t test of one sample show that the average of this component is equal to (3/01) and considering the significance level (less than 0/05) and the positive t value, it can be concluded that the status of this component in The city of Rasht has been average. Also, the indicators of making transportation suitable for the disabled (with an average of 1/76), using new technologies in urban plans (with an average of 1/97), proper disposal of waste and sewage (with an average of 1/13), control and fight against administrative and financial corruption (with an average of 2/14) and transparency and accountability in the performance of urban management (with an average of 2/19) among the indicators have a very unfavorable situation in the city of Rasht, and indicators of vitality and dynamism of urban spaces (with an average of 3/52), access to facilities And urban services (with an average of 3/3) and easy access to public transportation (with an average of 3/24) had the best status among the indicators in this city.

Results: The results indicate that the citizens living in Rasht are not very satisfied with the indicators of urban prosperity in this city, so it is necessary to take action according to the data obtained from this research as well as the solutions presented in order to increase the indicators of urban prosperity in the metropolis of Rasht.

Keywords: Urban prosperity, measurement and evaluation, Rasht metropolis.

سنجش و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۱/۲۹ تاریخ پذیرش:

چکیده

مقدمه: گسترش شهرنشینی و مسائل و مشکلات خاص زندگی شهری، بیش از پیش ضرورت توجه همه جانبه به راهبردهای سودمند برای بهینه سازی زندگی ساکنان شهرها را لازم ساخته است. در این راستا مفهوم شکوفایی شهری به عنوان یک چارچوب مفهومی وسیع در زمینه سنجش توسعه و رفاه انسانی و اجتماعی، در ارتباط با کمیت و کیفیت شهرنشینی مطرح شده است.

هدف پژوهش: هدف اصلی پژوهش حاضر سنجش و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت می‌باشد.

روش شناسی تحقیق: این پژوهش از نظر هدف، نظری کاربردی و از نظر ماهیت و روش، توصیفی – تحلیلی می‌باشد. برای رسیدن به هدف پژوهش، باتوجه به شاخص‌های بررسی شده طبق برنامه شکوفایی شهری سازمان ملل متحد از ۶ مولفه اصلی شاخص شکوفایی شهری (بهره‌وری، کیفیت زندگی، توسعه زیرساخت، عدالت و مشارکت اجتماعی، پایداری زیست محیطی و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری) در قالب ۳۷ زیرمعیار استفاده شده است. اطلاعات و داده‌های مورد نیاز در این پژوهش، با استفاده از ابزار پرسش‌نامه و آمارنامه جمع‌آوری شده است. همچنین حجم نمونه بر اساس فرمول کوکران ۳۸۴ نفر تعیین شد. پس از تکمیل پرسش‌نامه‌ها و داده‌های گردآوری شده، با استفاده از نرم افزار آماری اس.پی.اس.اس و آزمون t تک نمونه‌ای به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد.

قلمرو جغرافیایی پژوهش: محدوده مورد مطالعه در این تحقیق، کلان‌شهر رشت به عنوان مرکز استان گیلان است.

یافته‌ها و بحث: نتایج نشان داد مولفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۵۲)، (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مولفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون تی تک نمونه نشان می‌دهد میانگین این مولفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه در شهر رشت متوسط بوده است. همچنین شاخص‌های مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (با میانگین ۱/۷۶)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (با میانگین ۱/۹۷)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (با میانگین ۱/۱۳)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (با میانگین ۲/۱۴) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (با میانگین ۲/۱۹) در بین شاخص‌ها وضعیت بسیار نامطلوبی در شهر رشت داشته‌اند و شاخص‌های سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (با میانگین ۳/۵۲)، دسترسی به امکانات و خدمات شهری (با میانگین ۳/۳) و دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (با میانگین ۳/۲۴) بهترین وضعیت را در بین شاخص‌ها در این شهر داشته است.

نتایج: نتایج حاکی از آن است که شهروندان ساکن در رشت رضایت چندانی از شاخص‌های شکوفایی شهری در این شهر ندارند بنابراین لازم است باتوجه به داده‌های حاصل از این پژوهش و همچنین راهکارهای ارائه شده در جهت بالا بردن شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت اقدام به عمل آید.

واژه‌گان کلیدی: شکوفایی شهری، سنجش و ارزیابی، کلان‌شهر رشت.

مقدمه

شهر به عنوان پدیده‌ای پیچیده و پویا در گذر زمان همواره دچار تحولات کالبدی، اجتماعی، اقتصادی و حتی سیاسی و فرهنگی می‌شود. چنین تحولات وسیعی متاثر از رشد گسترده جمعیت شهری است چنان که بعد از جنگ جهانی دوم، یکی از مهم‌ترین مشکلات به‌وجود آمده در کشورهای درحال توسعه، رشد و توسعه شتابان و ناهمگون شهرنشینی بوده است (Saif al-Dini et al, 2014:58). به‌طوری‌که هم‌زمان با افزایش سیل و رغبت به شهرنشینی، شهرها با مشکلاتی چون جدایی گزینی قومی، تفکیک کاربری‌ها، جدایی محل کار از سکونت، فرسودگی و زوال محله‌ها، افزایش ترافیک خیابان‌ها، محرومیت و نابرابری‌های اجتماعی – اقتصادی، سلامت، رفاه، نابرابری در دسترسی به خدمات بهداشتی، آموزشی، تفریحی و مسائلی چون کیفیت پایین محیط، آلودگی صوتی و هوا و غیره نیز مواجه هستند (Soleimani Mehranjani et al, 2016:28). این درحالی است که از سال‌های انتهایی قرن بیستم و اکنون در اوایل قرن بیست‌ویکم، بیش از نیمی از جمعیت جهان در مناطق شهری زندگی می‌کنند (Sharif Zadegan and Ramazani, 2020:91). مطابق بررسی‌های صورت گرفته، ۵۴ درصد جمعیت جهان در سال ۲۰۱۴، شهرنشین بوده و پیش‌بینی‌ها حاکی از رشد این رقم تا ۶۶ درصد جمعیت جهان یعنی حدود ۶ میلیارد نفر تا سال ۲۰۵۰ است (UN, 2014:2). به عبارت دیگر تجمع انبوه عظیمی از ساکنان منجر به آشفتگی و بی نظمی شده و شرایطی را به‌وجود آورده که نه تنها تعادل شهرها را به سقوط کشانده، بلکه دستیابی به پایداری را با روش‌های کنونی اداره و توسعه شهری ناممکن ساخته است (Pour Ahmad et al, 2018:5). این رشد سریع شهری در بیشتر کشورهای درحال توسعه به دلیل اینکه جمعیت شهری بدون در نظر گرفتن ظرفیت‌ها، توان‌ها و امکانات اجتماعی افزایش یافته، سبب مشکلات جدی مانند افزایش تراکم مسکن، تراکم بیش از حد جمعیت، ترافیک بالا، تخریب محیط زیست، آلودگی و غیره می‌شود که همه این موارد چالش‌های جدی در برابر توسعه پایدار شهرها هستند (Wei et al, 2015:3245). بنابراین پیامد چنین رشدی به پیدایش اپیدمی گسترده فقر شهری منجر گردیده است و مدیریت شهری به علت فقدان منابع و زمان لازم برای پاسخگویی به نیازهای فزآینده شهروندان، دچار معضلی گردیده که رهایی از آن را تنها در چارچوب راه‌حل‌های نوین می‌توان جستجو کرد. طرح مفاهیم نوینی چون توانمندسازی، مشارکت، حکمرانی خوب شهری، توسعه پایدار، شهر رقابت پذیر، شهر هوشمند، شهر خلاق، برنامه‌ریزی استراتژیک، برنامه‌ریزی محله محور و غیره نشان‌دهنده موجی نوین در تفکر برنامه‌ریزی شهری است (Saif al-Dini et al, 2014:58). در همین راستا شکوفایی شهری نیز یکی از این مفاهیم نوین می‌باشد که در سال ۲۰۱۲ توسط مرکز اسکان بشر سازمان ملل متحد مطرح شد و ترکیبی از رویکردهای ذکر شده را در خود دارد (Jahani et al, 2021:167). مفهوم شکوفایی اهداف موفقیت، سلامت، پیشرفت و خوب زیستن را توصیف می‌کند. شهر شکوفا، شهری است که بهره‌وری، زیرساخت، کیفیت زندگی، دربرگیرندگی و شمول اجتماعی و پایداری محیطی را تأمین کند (Pittman, 2019:167). بنابراین شکوفایی شهری نوعی از توسعه متعادل را مطرح می‌کند که به تمامی جنبه‌های انسانی، فرهنگی، اقتصادی و زیست محیطی در مقیاس شهر توجه می‌کند. ازاین‌رو با محور قرار دادن نظریه شهر شکوفا فصل نوینی از توسعه فضای شهری فرا روی برنامه‌ریزان، مدیران و مسئولین گشوده می‌شود (Hazeri et al, 2021:64). کلان‌شهر رشت به عنوان پرجمعیت‌ترین شهر در شمال کشور، در دهه‌های اخیر با افزایش روزافزون جمعیت و رشد شتابان همراه بوده که این امر باعث بروز مشکلاتی همچون گسترش مناطق حاشیه نشین فاقد سیستم دفع فاضلاب، ساخت و سازهای بدون برنامه‌ریزی، افزایش هزینه‌های خدمات‌رسانی، عدم توجه به بافت‌های موجود جهت بهسازی و نوسازی، و عدم توزیع بهینه امکانات در مناطق مختلف شهر با چالش‌های بسیار زیادی روبه‌رو می‌باشد که ادامه توسعه با روند ذکر شده باعث تشدید مسائل اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی خواهد شد. بنابراین با توجه به اهمیت شکوفایی به عنوان یکی از موضوعات مهم در زمینه برنامه‌ریزی شهری، برای ایجاد شهری پویا، در این پژوهش سعی بر آن شد تا به ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر رشت پرداخته شود. ازاین‌رو این پژوهش با مدنظر قرار دادن شاخص‌های شش‌گانه شکوفایی شهری ارائه شده توسط کمیته اسکان بشر سازمان ملل متحد (UN)، به دنبال پاسخگویی به سوال‌های زیر نیز می‌باشد:

۱- وضعیت شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت چگونه است؟

۲- کدامیک از ابعاد(مولفه‌های) شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت در وضعیت بهتری نسبت به سایر ابعاد قرار دارد؟

۳- چه پیشنهادها و راهکارهایی مدیریتی را می‌توان برای شکوفایی شهر رشت ارائه نمود؟

در سال‌های اخیر مطالعات متعددی در حوزه شکوفایی شهری انجام گرفته است که در ادامه به مهم‌ترین و جدیدترین پژوهش‌های صورت گرفته در سطوح داخلی و خارجی با محوریت شکوفایی شهری اشاره می‌شود تا ضمن آشنایی با آخرین دست آوردهای آن ها، چارچوب مناسب جهت تحلیل و بررسی پیش روی تحقیق حاضر قرار دهد.

دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷)، در مقاله‌ای «**مناطق یازده‌گانه شهر شیراز را براساس شاخص‌های شکوفایی شهری و با استفاده از مدل FAHP**» ارزیابی کردند. بر اساس آن مطالعه، بیشترین نقش را شاخص‌های بهره‌وری و کیفیت زندگی و کم‌ترین نقش را شاخص‌های پایداری محیط زیست و حکمروایی و قانون‌گذاری در شکوفایی آن مناطق داشته‌اند.

محمدی ده‌چشمه و حاجی‌پور (۱۴۰۰)، در مقاله‌ای به «**تحلیل تطبیقی شکوفایی شهری در مدل ادغامی کپلند در مناطق شهری کرمانشاه**» پرداختند. نتایج نهایی پژوهش نشان داد که براساس تحلیل مدل‌های بکار گرفته شده چند معیاره و مدل ادغامی کپلند، ترتیب درجه برخورداری و تناسب هر کدام از مناطق هشت‌گانه شهر کرمانشاه در مجموع تلفیقی شاخص‌های شکوفایی شهری به ترتیب شامل مناطق یک، شش، هشت، سه، هفت، پنج، چهار و در نهایت منطقه دو می‌باشد.

کمانرودی کجوری و همکاران (۱۴۰۰)، در پژوهشی به «**ارزیابی و رتبه‌بندی شکوفایی شهری محلات منطقه ۱۸ شهرداری تهران**» پرداختند. نتایج این پژوهش نشان داد که محدوده این تحقیق از نظر شکوفایی شهری در شرایط نامناسبی قرار دارد و این وضعیت در محلات مختلف آن متفاوت است.

عباسی (۱۴۰۱)، در پژوهشی تحت عنوان «**بررسی شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر خرم‌آباد**» به این نتیجه دست یافت که شاخص‌های شکوفایی در سطح شهر خرم‌آباد در حد متوسط است. از طرفی نتایج سنجش شاخص‌های پایداری شهری نیز تقریبا در سطح متوسط ارزیابی شد. همچنین براساس نتایج رگرسیون خطی شاخص‌های بهره‌وری با ۰/۳۸۳، کیفیت زندگی با ۰/۳۵۲، زیر ساخت با ۰/۲۹۷، پایداری زیست محیطی با ۰/۲۰۴، و دربرگیرندگی و شمول اجتماعی با ۰/۱۸۶ به ترتیب بیشترین اثر را در پایداری اجتماعی داشته‌اند.

سعیدپور و همکاران (۱۴۰۱)، در تحقیقی به «**تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی در محلات شهر سقز**» پرداختند. نتایج تحقیق نشان داد با توجه به شاخص‌های شکوفایی محلات ۲۲ گانه شهر سقز، محلات ۱۶، ۱۹، ۴، ۱۱ و ۱۰ که در جنوب شرقی مرکز و غرب شهر واقع شده‌اند از تاثیرگذاری کم و محلات ۲۲، ۲۰، ۲۱، ۹، ۲ و ۱ که در جنوب شرقی، مرکز و تا حدودی شمال شهر واقع شده، محلاتی بوده‌اند که می‌توانند در راستای تحقیق شکوفایی وضعیت بهتری داشته باشند.

گرمسیری نژاد و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به «**تدوین الگوی تحقق پذیری توسعه پایدار بر مبنای شاخص‌های شکوفایی شهر جدید عالیشهر**» پرداختند. یافته‌های تحقیق نشان داد که مهم‌ترین متغیرهای تاثیرگذار بر تحقق پذیری شهر شکوفا در شهر جدید عالیشهر به ترتیب عبارت‌اند از: زیرساخت‌ها، بهره‌وری، کیفیت زندگی، برابری و مشارکت و پایداری محیط زیست که به ترتیب میزان تاثیرگذاری آن‌ها بر مبنای مدل ساختاری ۰/۷۹، ۰/۶۷، ۰/۵۸ و ۰/۵۱ است. همچنین مولفه‌های تاکید بر هوشمندسازی عملکردهای مختلف، تنوع در کسب و کارها، ارتقای مهارت‌های شهروندی، سرزندگی فضاهای شهری و دسترسی مناسب به انواع امکانات و خدمات شهری از مولفه‌های تاثیرگذار بر تحقق پذیری شهر شکوفا در عالیشهر هستند.

آتش‌بار و ایلانلو (۱۴۰۱)، در مقاله‌ای با عنوان «**سنجش و رتبه‌بندی مناطق شهری براساس شاخص شکوفایی شهری در شهر بندر ماهشهر**» به این نتیجه دست یافتند که شاخص بهره‌وری با وزن ۰/۲۰۳ رتبه اول و بعد از آن شاخص کیفیت زندگی با رتبه ۰/۱۹۵ رتبه دوم و زیرساخت‌ها با وزن ۰/۱۸۷ در رتبه سوم قرار دارند. همچنین منطقه ۳ شهر بندر ماهشهر بیشترین میزان و اولویت اول را از حیث شاخص‌های شکوفایی شهری به خود اختصاص داد و اولویت آخر مربوط به منطقه ۱ می‌باشد.

جهانی و همکاران (۱۴۰۱)، در پژوهشی به «**ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر اردبیل**» پرداختند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد مناطق ۱ و ۲ شهر اردبیل به لحاظ برخورداری از شاخص شکوفایی شهری در وضعیت نسبتا ضعیف و مناطق ۳ و ۴ در وضعیت ضعیف قرار دارند و با توجه به تمرکز امکانات در بخش‌های مرکزی شهر، از میزان شکوفایی شهری از مرکز شهر به طرف حاشیه در همه مناطق چهارگانه کاسته می‌شود. همچنین، رتبه‌بندی مناطق نشان می‌دهد که منطقه ۱ و منطقه ۴ به ترتیب با داشتن مقدار امتیاز برتری ۵۰/۲۰ و ۴۹/۷۷ دارای بیشترین و کم‌ترین شکوفایی شهری هستند.

ایگیت کانلار و همکاران[1] (۲۰۱۵)، پژوهشی با عنوان «**به سوی شهرهای پایدار شکوفا: رویکرد ارزیابی پایداری شهری چند درجه‌ای**» انجام دادند. نتایج نشان داد که این روش ارزیابی پایداری شهری چند درجه‌ای، دیدگاه روش شناختی مفیدی را به ویژه مناسب برای شاخص شکوفایی شهر سازمان ملل متحد، مخصوصا ابعاد پایداری محیطی، که در آن شهرهای پایدار محیطی احتمالا مولدتر، رقابتی، نوآورانه و موفق هستند و به کیفیت بهتر زندگی و سلامت شهروندان کمک می‌کنند.

آتیا الشمندی[2] (۲۰۱۷)، در پژوهشی با عنوان «**کیفیت شاخص‌های زندگی به عنوان یکی از مولفه‌های ابتکار شکوفایی شهری و نقش آن‌ها در تقویت زیست پذیری و پایداری شهرهای مصری**» به این نتیجه رسیدند که کیفیت زندگی یکی از مهم‌ترین معیارها در جاده‌های شهرهای قابل سکونت و پایدار است. با توجه به افزایش جمعیت و شرایط اقتصادی دشوار در مصر، باید دقت لازم را برای دستیابی به شکوفایی و شکوفایی مناسب شهرها انجام داد. هدف نهایی در این راستا، استفاده دقیق و به کارگیری منابع محیطی، اقتصادی و انسانی موجود است.

پیتمن و همکاران[3] (۲۰۱۹)، در پژوهشی با عنوان «**مفهومی برای بهبود رفاه جامعه، شکوفایی و زندگی پایدار در شهر**» به تحلیل اثر شکوفایی شهرهای ساحلی و پایداری اجتماعی پرداخته‌اند. از منظر نویسندگان نقش اقتصادی، اجتماعی و جغرافیایی این شهرهای ساحلی با توجه به ارائه دو محیط متفاوت دریا و خشکی می‌تواند در توسعه کیفیت زندگی و در نهایت شکوفایی شهروندان موثر باشد.

باک کر و همکاران[4] (۲۰۲۱)، در پژوهشی به «**بررسی رابطه بین شکوفایی و سرانه زمین در شهرهای بزرگ جهان**» پرداخته‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که شهرهایی با سرانه زمین مناسب می‌تواند بدون عواقب زیست محیطی که مستلزم تبدیل زمین‌های کشاورزی و محیط طبیعی به سایر عملکردها است، رونق و شکوفایی خود را افزایش دهند.

با مروری بر ادبیات موضوعی پیشینه پژوهش، ملاحظه می‌شود که موضوع این پژوهش به عنوان یکی از موضوعات مهم در زمینه برنامه‌ریزی شهری، دارای اهمیت بسزایی در جهت ایجاد شهری پویا، افزایش رفاه شهروندان و ارتقاء کیفیت زندگی مردم دارد. ازاین‌رو هدف این پژوهش ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در سطح شهر رشت می‌باشد که تاکنون در محدوده مورد مطالعه این پژوهش انجام نشده است در نتیجه یک خلاء مطالعاتی در این منطقه احساس می‌شد که می‌توان آن را واجد نوآوری دانست.

در طی دهه‌های گذشته در سطح مجامع بین‌المللی تلاش‌های زیادی برای دستیابی به شاخص‌ها و معیارهایی که توانایی، سرزندگی، خلاقیت و زیست پذیری شهری را مورد سنجش قرار دهد، انجام یافته است. ارزیابی‌هایی که توانایی سنجش پایداری شهرها را دارا باشد (Abbasi, 2022:601). رویکرد شکوفایی با تأکید قوی بر پویایی و سرزندگی و تحول شهرها یکی از این شاخص‌ها است (Abbasi, 2022:602). این رویکرد با هدف حل مشکلات شهری، بهبود وضعیت کیفی و کمی زندگی شهروندان در شهرها، ارتقاء کیفیت محیط شهر، پیشبرد شهر به سوی مطلوب‌تر شدن و غیره مطرح شده است (Ahdnjad Roshti et al, 2017:94). از نظر اتحادیه اسکان بشر سازمان ملل متحد، مفهوم شکوفایی، یک ساخت اجتماعی است که به فعالیت‌های انسانی کالبد می‌بخشد (Karimian Bustani et al, 2021:23). از سوی دیگر شکوفایی مفهومی گسترده است که در ارتباط با توسعه متعادل و هماهنگ در محیطی همراه باانصاف و عدالت مطرح می‌شود (Saeed Pour et al, 2022:39). شکوفایی شهری نخستین بار در دهه ۱۹۳۰ به صورتی ابتدایی مطرح شد با این وجود در سال ۲۰۱۲ کمیته اسکان بشر سازمان ملل شاخص جامعی را به نام شاخص شکوفایی شهری برای سنجش میزان رشد و توسعه انسانی و اقتصادی برای شهرها معرفی کرد. براساس نظرات این کمیته شکوفایی شهری، چرخی است که در مرکزیت آن، نهادهای دولتی، قوانین و مقررات برنامه‌ریزی شهری قرار دارد و اضلاع و دندانه‌های آن را تولید، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، کیفیت زندگی، عدالت و برابری شهری تشکیل می‌دهد (UN-Habitat, 2013:34). به عبارت دیگر مفهوم شکوفایی شهری، پیوندی ناگسستنی با کیفیت زندگی

---

1. Yigitcanlar et al
2. Attia Alshamndy
3. Pittman et al
4. Bakker et al

شهری و توسعه پایدار دارد؛ توسعه‌ای که براساس مشارکت‌های مدنی، پاسخ به معضلات عصر حاضر، بهینه سازی منابع و نیز فراهم‌سازی ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های لازم برای آینده تحقق می‌یابد (Mohammdi De Cheshme and Haji Pour, 2021:6). در جدول شماره (۱)، تعریف شکوفایی آورده شده تا درک و بینشی جامع نسبت به این موضوع برای خوانندگان فراهم آید.

جدول ۱. تعریف شکوفایی شهری

شهر شکوفا شهری است که:	
رشد اقتصادی	به رشد اقتصادی و توسعه کمک کند، تولید، سرمایه و درآمد داشته باشد، مشاغل مناسب و فرصت‌های برابر را از طریق سیاست‌های اقتصادی و اصلاحات موثر برای همه فراهم آورد.
توسعه زیرساخت‌ها	زیرساخت‌های مناسب (آب، فاضلاب، فناوری اطلاعات و ارتباطات) را فراهم آورد تا استانداردهای زندگی تقویت شده و تولید، ارتباطات و حمل‌ونقل بهبود یابد.
کیفیت زندگی	استفاده از فضاهای عمومی را برای بهبود حس شمول اجتماعی و هویت مدنی، افزایش می‌دهد. علاوه بر آن ایمنی و امنیت مال و جان مردم را تضمین می‌کند.
عدالت و شمول اجتماع	توزیع عادلانه ناشی از منافع شکوفایی را بین افراد تضمین می‌کند. فقر و تشکیل محله‌های زاغه نشین را کاهش می‌دهد، از حقوق گروه‌های اقلیت و اقشار آسیب پذیر دفاع می‌کند، برابری جنسیتی را بهبود می‌بخشد و مشارکت مدنی را در حوزه‌های اجتماعی، سیاسی و فرهنگی تضمین می‌کند.
پایداری زیست محیطی	از سیاست‌های حفاظت از محیط زیست شهری و منابع طبیعی حمایت می‌کند، بهینه سازی انرژی را دنبال می‌کند، فشار بر زمین‌های اطراف شهر و منابع طبیعی را کاهش می‌دهد و از طریق راهکارهای سبز و خلاق، تلفات محیط زیست را کاهش می‌دهد.
قانون‌گذاری و حکمروایی خوب شهری	بهترین نحو قادر به ترکیب پایداری و شکوفایی مشترک از طریق حاکمیت شهری موثر و رهبری تحول‌گرا، استقرار سیاست‌های مناسب و موثر، قوانین و مقررات، و ایجاد چارچوب‌های نهادی مناسب با سازمان‌های قدرتمند محلی و طبقه‌بندی سازمانی دقیق باشد.

(Source: UN-Habitat, 2013:14)

روش پژوهش

این پژوهش با توجه به هدف ارائه شده از نوع پژوهش‌های کاربردی و نیز با توجه به ماهیت و روش آن از نوع توصیفی تحلیلی است. در این پژوهش برای دست‌یابی به اهداف مورد نظر از سه روش استفاده شده است: ۱- مطالعهٔ کتابخانه‌ای و اسنادی: برای بررسی متون نظری مرتبط با موضوع پژوهش و شاخص‌های مؤثر در شکوفایی شهری؛ ۲- مشاهدات میدانی: در راستای سنجش وضعیت کلان‌شهر رشت؛ ۳- روش‌های کمی و پرسش‌نامهٔ مردمی. معیارها و شاخص‌های اولیه این پژوهش، ۶ معیار و ۶۴ شاخص مورد نظر برنامه اسکان بشر سازمان ملل متحد در نظر گرفته شدند، اما در بررسی کارشناسی به عمل آمده مشخص شد که جمع‌آوری داده و اطلاعات معتبر درباره حدود نیمی از این شاخص‌ها در این پژوهش به راحتی میسر نیست. ازاین‌رو ۳۷ شاخص از ۶۴ شاخص مورد نظر برنامه اسکان بشر انتخاب شدند (جدول ۲). جامعهٔ آماری این پژوهش شامل کلیهٔ شهروندان ساکن در شهر رشت است که تعداد آن‌ها براساس سرشماری سال ۱۳۹۵ برابر با ۶۷۹۹۹۵ نفر بوده است که با استفاده از فرمول کوکران حجم نمونهٔ مورد نیاز ۳۸۴ نفر تعیین شد. در این پژوهش با استفاده از آلفای کرونباخ پایایی پرسش‌نامه محاسبه شده است که مقدار آلفای به‌دست آمده برابر با ۰/۹۴۱ است که نشان از پایایی مطلوب پرسشنامه بوده است (جدول ۳). در نهایت اطلاعات جمع‌آوری شده با استفاده از نرم افزارهای SPSS و EXCEL و آزمون T تک نمونه‌ای جهت سنجش شاخص‌های متغیر شکوفایی شهری مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت.

جدول ۲. شاخص‌ها و معیارهای سنجش شکوفایی شهری رشت

ردیف	مولفه‌ها	معیارها
		بازاریابی و وجود بسترهای لازم جهت سرمایه گذاری، مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب و کار، تنوع در کسب و کارها، استفاده از

۱	بهره‌وری	فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری، میانگین درآمد خانوار شما، دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب، توجه به نیازهای مختلف شهروندان
۲	کیفیت زندگی	رضایت از محیط محل زندگی، رضایت از کیفیت مسکن خود، دسترسی آسان به خدمات درمانی و بهداشتی، دسترسی آسان به خدمات آموزشی، دسترسی آسان به انواع فضاهای تفریحی، فرهنگی، ورزشی و ...، کیفیت معابر و خیابان‌ها، امنیت عمومی، سرزندگی و پویایی فضاهای شهری
۳	زیرساخت‌ها	دسترسی آسان به جهت استفاده از حمل‌ونقل عمومی، دسترسی مناسب به پارکینگ‌های عمومی، دسترسی به آب سالم و برق و گاز، دسترسی به اینترنت، دسترسی مناسب به امکانات و خدمات شهری، دسترسی به کتابخانه‌های عمومی، مناسب‌سازی حمل‌ونقل معابر برای معلولین
۴	پایداری زیست محیطی	عدم آلودگی هوا، عدم آلودگی صوتی، عدم آلودگی خاک، جمع‌آوری به‌موقع و دفع مناسب زباله‌ها و فاضلاب شهری، عدم وجود ساختمان‌های باظاهر بی‌شکل و نامناسب، فضاهای شهری با ظاهری مناسب و پاکیزه
۵	عدالت و مشارکت اجتماعی	دسترسی به اطلاعات عمومی شهری، مشارکت شهروندان در پروژه‌های شهری، توانمندسازی مردم از طریق آموزش، توزیع عادلانه خدمات و امکانات شهری در سطوح مختلف شهر، توجه مسئولان به فقر و اسکان غیررسمی، تحقق شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری
۶	حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	مسئولیت پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی، برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی

Source: Abbasi, 2022:605; Saeeid Pour et al, 2022:40; Mehri and Eastgoldi, 2022:280; Garmsiri Nejad et al,) (2022:194; Ziari and Hamghadam, 2022:131; Danesh Pour et al, 2020:461; Safai Pour et al, 2017:40

جدول ۳. آلفای کرونباخ شاخص‌های پژوهش

مولفه	آلفای کرونباخ
بهره‌وری	۰/۹۳۴
کیفیت زندگی	۰/۹۳۶
زیرساخت‌ها	۰/۹۲۷
پایداری زیست محیطی	۰/۹۳۲
عدالت و مشارکت اجتماعی	۰/۹۲۴
حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	۰/۹۲۹
شاخص‌های شکوفایی شهری	۰/۹۴۱

قلمرو جغرافیایی پژوهش

شهر رشت، در مرکز شهرستان رشت و در استان گیلان قرار دارد که از شمال به دهستان‌های حومه و پسیخان، از شرق به دهستان‌های سنگر و اسلام‌آباد و سراوان، از غرب به شهرستان شفت و از جنوب به شهرستان رودبار محدود می‌شود (Consulting engineers for design and exploration, 2007:6). این شهر در مرکز جلگه گیلان در محدوده بین ۴۹ درجه و ۳۵ دقیقه و ۴۹ ثانیه طول شرقی و ۳۷ درجه و ۱۶ دقیقه و ۳۰ ثانیه عرض شمالی واقع شده است و مساحت آن حدود ۱۰۲۴۰ هکتار است (Amir Entekhbi et al, 2017:471). شهر رشت بزرگ‌ترین و پرجمعیت‌ترین شهر شمال ایران در بین سه استان حاشیه‌ای دریای خزر و بزرگ‌ترین سکونتگاه سواحل جنوبی دریای خزر محسوب می‌شود. جمعیت شهر رشت براساس آخرین سرشماری در سال ۱۳۹۵ برابر با ۶۷۹۹۹۵ نفر بوده است که در مقایسه با سال ۱۳۹۰ رشدی معادل ۱/۳ درصد داشته است (Statistical Center of Iran, 2016). در شکل شماره (۱)، موقعیت جغرافیایی شهر رشت نمایش داده شده است.

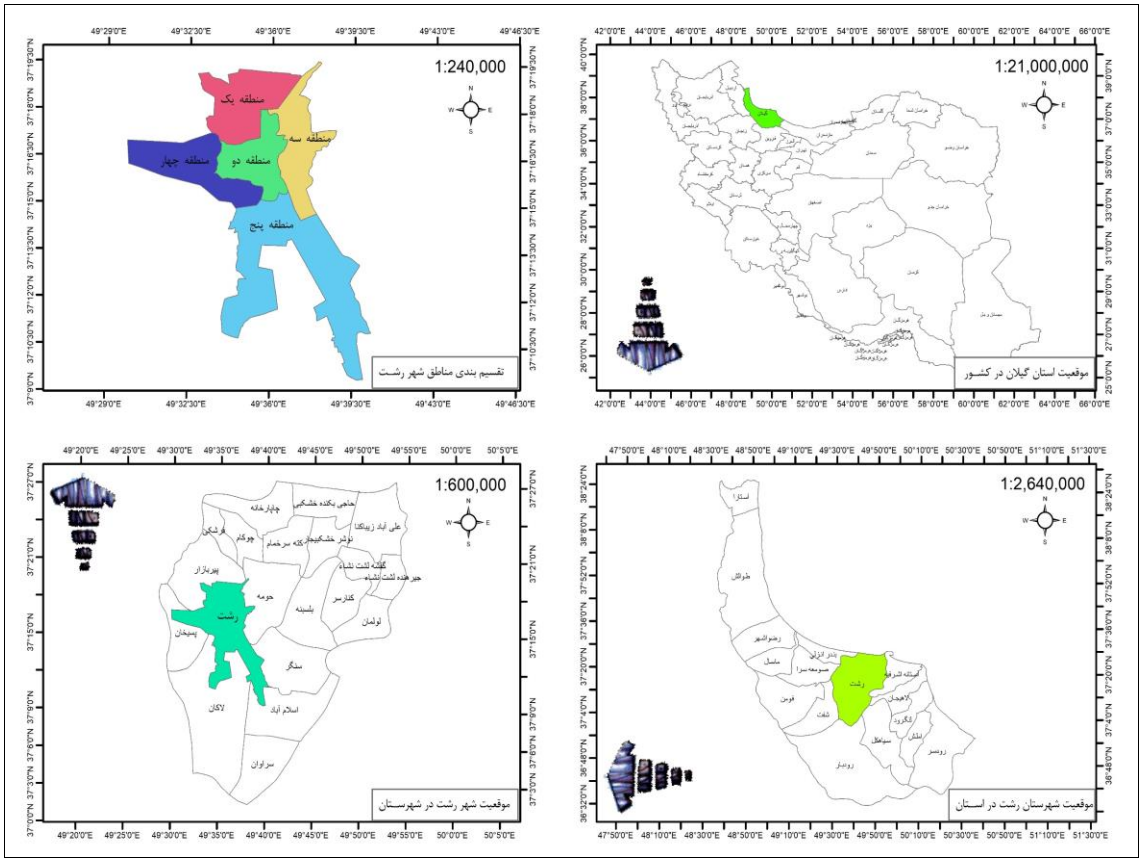

شکل ۲. موقعیت جغرافیایی محدوده مورد مطالعه

یافته‌ها و بحث

یافته‌های توصیفی

تعداد پرسش شوندگان در این پژوهش برابر با ۳۸۴ نفر بوده است که از این تعداد ۷۱درصد مرد و ۲۹درصد خانم بودند و همچنین ۵۵درصد متاهل و ۴۵درصد مجرد بودند. از میان پاسخ‌دهندگان بیشترین گروه سنی مربوط به گروه سنی ۳۱ تا ۴۰ سال با ۳۲درصد و بعد از آن ۲۱ تا ۳۰ سال با ۳۰درصد و ۴۱ تا ۵۰ سال با ۲۴درصد می‌باشد و کم‌ترین گروه سنی مربوط به گروه سنی ۱۵ تا ۲۰ سال با ۵درصد و ۵۱ سال و بیشتر با ۸درصد بوده است. همچنین وضعیت تحصیلات پاسخ‌دهندگان نشان داد که حدود نیمی از پاسخ‌دهندگان یعنی ۴۷درصد دارای تحصیلات لیسانس بوده‌اند و کم‌ترین میزان تحصیلات مربوط به زیردیپلم می‌باشد. نتایج پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد که بیش از ۷۲درصد از آن‌ها بیش از ۲۰ سال است که در شهر رشت سکونت دارند و این امر نشان از بومی بودن اکثر پاسخ‌دهندگان دارد. اما در بحث اشتغال پاسخ‌دهندگان نتایج گویای آن است که ۲۹درصد دارای شغل آزاد، ۲۲درصد محصل (دانشجو)، ۲۱درصد دارای شغل دولتی و ۱۴درصد بیکار، ۸درصد بازنشسته و خانه‌دار بوده‌اند.

یافته‌های تحلیلی – استنباطی

در این بخش از آمار تحلیلی به بررسی وضعیت شاخص‌ها با کمک آزمون t تک نمونه‌ای و همچنین به بررسی وضعیت مولفه‌ها با کمک آزمون t تک نمونه‌ای و رادار چارت پرداخته می‌شود.

وضعیت شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

تحلیل شاخص‌ها در شش مولفه بهره‌وری، کیفیت زندگی، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و حکمرانی و قانون‌گذاری شهری انجام شده است که در ادامه به آن پرداخته می‌شود.

مولفه بهره‌وری

در جدول شماره (۴ و ۵)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه بهره‌وری نشان داده شده است. شاخص‌های بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری (سوال ۱)، مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب و کار (سوال ۲)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (سوال ۴)، میانگین درآمد خانوار (سوال ۵)، دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب (سوال ۶) و توجه به نیازهای مختلف شهروندان (سوال ۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۳۵)، (۲/۵)، (۱/۱۹)، (۲/۷۳)، (۲/۶۰) و (۲/۳۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص تنوع در کسب‌وکار (سوال ۳)، با میانگین بدست آمده (۳/۱۹) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۴. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه بهره‌وری

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری (سوال ۱)	۳۸۴	۲/۳۵۴۸	۱/۱۰۲۸۵	۰/۱۴۰۰۶
مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب‌وکار (سوال ۲)	۳۸۴	۲/۵۰۰۰	۱/۰۹۷۶۹	۰/۱۳۹۴۱
تنوع در کسب‌وکار (سوال ۳)	۳۸۴	۳/۱۹۳۵	۱/۱۷۱۲۲	۰/۱۴۸۵۷
استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (سوال ۴)	۳۸۴	۱/۹۶۷۷	۱/۱۵۸۹۷	۰/۱۴۷۱۹
میانگین درآمد خانوار (سوال ۵)	۳۸۴	۲/۷۲۵۸	۱/۰۵۸۴۸	۰/۱۳۴۴۲
دسترسی به اشتغال و داشتن درآمد مناسب (سوال ۶)	۳۸۴	۲/۵۹۶۸	۱/۱۲۲۹۳	۰/۱۴۲۶۱
توجه به نیازهای مختلف شهروندان (سوال ۷)	۳۸۴	۲/۳۵۴۸	۱/۰۸۷۸۹	۰/۱۳۸۱۶

جدول ۵. آزمون تی تک نمونه مولفه بهره‌وری

شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران پایین	کران بالا
سوال (۱)	-۴/۶۰۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۶۴۵۱۴	-۰/۹۲۵۲	-۰/۳۶۵۱
سوال (۲)	-۳/۵۸۷	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۵۰۰۰۰	-۰/۷۷۸۸	-۰/۲۲۱۲
سوال (۳)	۱/۳۰۱	۳۸۳	۰/۰۰۸	۰/۱۹۳۵۵	-۰/۱۰۳۹	۰/۴۹۱۰
سوال (۴)	-۷/۰۱۳	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۱/۰۳۲۲۶	-۱/۳۲۲۶	-۰/۷۳۷۹
سوال (۵)	-۲/۰۴۰	۳۸۳	۰/۰۴۶	-۰/۲۷۴۱۹	-۰/۵۴۳۰	-۰/۰۰۵۴
سوال (۶)	-۲/۸۲۷	۳۸۳	۰/۰۰۶	-۰/۴۰۳۲۳	-۰/۶۸۸۴	-۰/۱۱۸۱
سوال (۷)	-۴/۶۷۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۶۴۵۱۶	-۰/۹۲۱۴	-۰/۳۶۸۹

مولفه کیفیت زندگی

در جدول شماره (۶ و ۷)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه کیفیت زندگی نشان داده شده است. شاخص‌های رضایت از محیط زندگی (سوال ۸)، کیفیت مسکن (سوال ۹)، دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی (سوال ۱۰)، دسترسی به خدمات آموزشی (سوال ۱۱) و کیفیت معابر و خیابان‌ها (سوال ۱۳) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۹۵)، (۲/۹۰)، (۱/۹۶)، (۲/۹۳) و (۲/۷۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های دسترسی به فضاهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی (سوال ۱۲)، امنیت عمومی (سوال ۱۴) و سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (سوال ۱۵) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۳/۰۴)، (۳/۰۳) و (۳/۵۱) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۶. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه کیفیت زندگی

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار

رضایت از محیط زندگی (سوال ۸)	۳۸۴	۲/۹۱۶	۱/۰۳۱۱۱	۰/۱۳۰۹۵
کیفیت مسکن (سوال ۹)	۳۸۴	۲/۹۰۳۲	۱/۰۳۵۵۹	۰/۱۳۱۵۲
دسترسی به خدمات بهداشتی و درمانی (سوال ۱۰)	۳۸۴	۲/۹۶۷۷	۱/۰۲۳۸۷	۰/۱۳۰۰۲
دسترسی به خدمات آموزشی (سوال ۱۱)	۳۸۴	۲/۹۳۵۵	۱/۰۲۲۲۳	۰/۱۲۹۸۲
دسترسی به فضاهای تفریحی، فرهنگی و ورزشی (سوال ۱۲)	۳۸۴	۳/۰۴۸۴	۰/۹۹۸۸۷	۰/۱۲۶۸۵
کیفیت معابر و خیابان‌ها (سوال ۱۳)	۳۸۴	۲/۷۵۸۱	۱/۰۶۶۴۱	۰/۱۳۵۴۳
امنیت عمومی (سوال ۱۴)	۳۸۴	۳/۰۳۲۳	۰/۸۸۶۴۷	۰/۱۱۲۵۸
سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (سوال ۱۵)	۳۸۴	۳/۵۱۶۱	۱/۰۶۷۲۸	۰/۱۳۵۵۴

جدول ۷. آزمون تی تک نمونه مولفه کیفیت زندگی

فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف						
کران بالا	کران پایین	اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	شاخص
۰/۲۱۳۵	-۰/۳۱۰۲	-۰/۰۴۸۳۹	۰/۰۰۳	۳۸۳	-۰/۳۷۰	سوال (۸)
۰/۱۶۶۲	-۰/۳۵۹۸	-۰/۰۹۶۷۷	۰/۰۰۵	۳۸۳	-۰/۷۳۶	سوال (۹)
۰/۲۲۷۷	-۰/۲۹۲۲	-۰/۰۳۲۲۶	۰/۰۰۵	۳۸۳	-۰/۲۴۸	سوال (۱۰)
۰/۱۹۵۱	-۰/۳۲۴۱	-۰/۰۶۴۵۲	۰/۰۰۱	۳۸۳	-۰/۴۹۷	سوال (۱۱)
۰/۳۰۲۰	-۰/۲۰۵۳	۰/۰۴۸۳۹	۰/۰۰۴	۳۸۳	۰/۳۸۱	سوال (۱۲)
۰/۰۲۸۹	-۰/۵۱۲۸	-۰/۲۴۱۹۴	۰/۰۰۹	۳۸۳	-۱/۷۸۶	سوال (۱۳)
۰/۲۵۷۴	-۰/۱۹۲۹	۰/۰۳۲۲۶	۰/۰۰۵	۳۸۳	۰/۲۸۷	سوال (۱۴)
۰/۷۸۷۲	۰/۲۴۵۱	۰/۵۱۶۱۳	۰/۰۰۰	۳۸۳	۳/۸۰۸	سوال (۱۵)

مولفه زیرساخت

در جدول شماره (۸ و ۹)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه زیرساخت نشان داده شده است. شاخص‌های دسترسی به آب، برق و گاز (سوال ۱۸)، دسترسی به اینترنت (سوال ۱۹)، دسترسی به کتابخانه عمومی (سوال ۲۱) و مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (سوال ۲۲) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۴۸)، (۲/۷۷)، (۲/۹۵) و (۱/۷۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (سوال ۱۶)، دسترسی به پارکینگ عمومی (سوال ۱۷) و دسترسی به امکانات و خدمات شهری (سوال ۲۰) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۳/۲۴)، (۳/۰۱) و (۳/۳) که بیشتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، نشان‌دهنده این موضوع است که این شاخص از وضعیت مطلوبی برخوردار است و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۸. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه زیرساخت

میانگین خطای معیار	انحراف معیار	میانگین	تعداد	شاخص
۰/۱۵۳۷۲	۱/۲۱۰۴۱	۳/۲۴۱۹	۳۸۴	دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (سوال ۱۶)
۰/۱۳۱۰۸	۱/۰۳۲۱۴	۳/۰۱۶۱	۳۸۴	دسترسی به پارکینگ عمومی (سوال ۱۷)
۰/۱۴۳۱۳	۱/۱۲۷۰۴	۲/۴۸۳۹	۳۸۴	دسترسی به آب، برق و گاز (سوال ۱۸)
۰/۱۰۸۸۸	۰/۸۵۷۳۶	۲/۷۷۴۲	۳۸۴	دسترسی به اینترنت (سوال ۱۹)
۰/۱۱۶۳۳	۰/۹۱۵۹۶	۲/۳۰۶۵	۳۸۴	دسترسی به امکانات و خدمات شهری (سوال ۲۰)
۰/۱۲۲۶۱	۰/۹۶۵۴۳	۲/۹۵۱۶	۳۸۴	دسترسی به کتابخانه عمومی (سوال ۲۱)
۰/۱۳۵۴۳	۱/۰۶۶۴۱	۱/۷۵۸۱	۳۸۴	مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (سوال ۲۲)

جدول ۹. آزمون تی تک نمونه مولفه زیرساخت

فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	اختلاف میانگین	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	شاخص

					کران پایین	کران بالا
(سوال ۱۶)	۱/۵۷۴	۳۸۳	۰/۰۲۱	۰/۲۴۱۹۴	-۰/۰۶۵۶	۰/۵۴۹۳
(سوال ۱۷)	۰/۱۲۳	۳۸۳	۰/۰۰۲	۰/۰۱۶۱۳	-۰/۲۴۶۰	۰/۲۷۸۲
(سوال ۱۸)	-۳/۶۰۶	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۵۱۶۱۳	-۰/۸۰۲۳	-۰/۲۲۹۹
(سوال ۱۹)	-۲/۰۷۴	۳۸۳	۰/۰۴۲	-۰/۲۲۵۸۱	-۰/۴۴۳۵	-۰/۰۰۸۱
(سوال ۲۰)	۲/۶۳۴	۳۸۳	۰/۰۱۱	۰/۳۰۶۴۵	۰/۰۷۳۸	۰/۵۳۹۱
(سوال ۲۱)	-۰/۳۹۵	۳۸۳	۰/۰۰۴	-۰/۰۴۸۳۹	-۰/۲۹۳۶	۰/۱۹۶۸
(سوال ۲۲)	-۹/۱۷۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۱/۲۴۱۰۴	-۱/۵۱۲۸	-۰/۹۷۱۱

مولفه پایداری زیست محیطی

در جدول شماره (۱۰ و ۱۱)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه پایداری زیست محیطی نشان داده شده است. شاخص‌های عدم آلودگی صوتی (سوال ۲۴)، عدم آلودگی خاک (سوال ۲۵)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (سوال ۲۶) و عدم وجود ساختمان‌های با ظاهر نامناسب (سوال ۲۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۵۳)، (۲/۸۷)، (۲/۱۲) و (۲/۶۹) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد. اما شاخص‌های عدم آلودگی هوا (سوال ۲۳) و پاکیزگی فضا (سوال ۲۸) به ترتیب با میانگین بدست آمده مشترکا (۳) برابر با میانگین نظری (۳) بوده است و با توجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این دو شاخص از وضعیت متوسطی برخوردار هستند و مقدار t مثبت نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۰. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه پایداری زیست محیطی

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
عدم آلودگی هوا (سوال ۲۳)	۳۸۴	۳/۰۰۰۰	۰/۸۶۸۳۹	۰/۱۱۰۲۹
عدم آلودگی صوتی (سوال ۲۴)	۳۸۴	۲/۵۳۲۳	۱/۰۵۱۴۳	۰/۱۳۳۵۳
عدم آلودگی خاک (سوال ۲۵)	۳۸۴	۲/۸۷۱۰	۰/۸۱۹۵۱	۰/۱۰۴۰۸
دفع مناسب زباله و فاضلاب (سوال ۲۶)	۳۸۴	۲/۱۲۹۰	۰/۹۹۹۷۸	۰/۱۲۶۹۷
عدم وجود ساختمان‌های با ظاهر نامناسب (سوال ۲۷)	۳۸۴	۲/۶۹۳۵	۰/۹۱۵۹۶	۰/۱۱۶۳۳
پاکیزگی فضا (سوال ۲۸)	۳۸۴	۳/۰۴۸۴	۰/۹۳۰۸۵	۰/۱۱۸۲۲

جدول ۱۱. آزمون تی تک نمونه مولفه پایداری زیست محیطی

	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف					
شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	کران پایین	کران بالا
سوال ۲۳	۰/۰۰۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰۰۰	۰/۲۲۰۵	۰/۲۲۰۵
سوال ۲۴	-۳/۵۰۳	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۴۶۷۷۴	-۰/۷۳۴۸	-۰/۲۰۰۷
سوال ۲۵	-۱/۲۴۰	۳۸۳	۰/۰۰۵	-۰/۱۲۹۰۳	-۰/۳۳۷۱	۰/۰۷۹۸
سوال ۲۶	-۶/۸۶۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۷۰۹۷	-۱/۱۲۴۹	-۰/۶۱۷۱
سوال ۲۷	-۲/۶۳۴	۳۸۳	۰/۰۱۱	-۰/۳۰۶۴۵	-۰/۵۳۹۱	-۰/۰۷۳۸
سوال ۲۸	۰/۴۰۹	۳۸۳	۰/۰۰۴	۰/۰۴۸۳۹	-۰/۱۸۸۰	۰/۲۸۴۸

مولفه عدالت و مشارکت اجتماعی

در جدول شماره (۱۲ و ۱۳)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه عدالت و مشارکت اجتماعی نشان داده شده است. در این مولفه تمامی شاخص‌ها میانگین کمتر از متوسط بدست آوردند به این صورت که شاخص‌های دسترسی به اطلاعات عمومی (سوال ۲۹)، مشارکت شهروندان (سوال ۳۰)، توانمندسازی مردم (سوال ۳۱)، توزیع عادلانه خدمات و امکانات (سوال ۳۲)، فقر و اسکان غیررسمی (سوال ۳۳) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (سوال ۳۴) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۶۹)،

(۲/۴۶)، (۲/۵۴)، (۲/۸۵)، (۲/۲۴) و (۲/۱۹) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۲. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه عدالت و مشارکت اجتماعی

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
دسترسی به اطلاعات عمومی (سوال ۲۹)	۳۸۴	۲/۶۹۳۵	۰/۹۸۴۹۵	۰/۱۲۵۰۹
مشارکت شهروندان (سوال ۳۰)	۳۸۴	۲/۴۶۷۷	۱/۰۶۶۹۱	۰/۱۳۵۵۰
توانمندسازی مردم (سوال ۳۱)	۳۸۴	۲/۵۴۸۴	۱/۰۱۹۱۲	۰/۱۲۹۴۳
توزیع عادلانه خدمات و امکانات (سوال ۳۲)	۳۸۴	۲/۸۵۴۸	۱/۱۴۳۰۰	۰/۱۴۵۱۶
فقر و اسکان غیررسمی (سوال ۳۳)	۳۸۴	۲/۲۴۱۹	۱/۰۸۱۶۷	۰/۱۳۷۳۷
شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (سوال ۳۴)	۳۸۴	۲/۱۹۳۵	۱/۰۵۳۳۱	۰/۱۳۳۷۷

جدول ۱۳. آزمون تی تک نمونه مولفه عدالت و مشارکت اجتماعی

شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران پایین	کران بالا
سوال ۲۹	-۲/۴۵۰	۳۸۳	۰/۰۱۷	-۰/۳۰۶۴۵	-۰/۵۵۶۶	-۰/۰۵۶۳
سوال ۳۰	-۳/۹۲۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۳۲۲۶	-۰/۸۰۳۲	-۰/۲۶۱۳
سوال ۳۱	-۳/۴۸۹	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۴۱۱۶۱	-۰/۷۱۰۴	-۰/۱۹۲۸
سوال ۳۲	-۱/۰۰۰	۳۸۳	۰/۰۰۱	-۰/۱۴۵۱۶	-۰/۴۳۵۴	۰/۱۴۵۱
سوال ۳۳	-۵/۵۱۸	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۷۸۸۰۶	-۱/۰۳۲۸	-۰/۴۸۳۴
سوال ۳۴	-۶/۰۲۹	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۰۶۴۵	-۱/۰۷۳۹	-۰/۵۳۹۰

مولفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

در جدول شماره (۱۴ و ۱۵)، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار مولفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری نشان داده شده است. در این مولفه تمامی شاخص‌ها میانگین کمتر از متوسط بدست آوردند به این صورت که شاخص‌های مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم (سوال ۳۵)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (سوال ۳۶) و برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی (۳۷) به ترتیب با میانگین بدست آمده (۲/۲)، (۲/۱۴) و (۲/۳۵) که کمتر از میانگین نظری (۳) است و باتوجه به سطح معنی‌داری (کمتر از ۰/۰۵)، می‌توان نتیجه گرفت که این شاخص‌ها از وضعیت نامطلوبی برخوردار هستند و مقدار t منفی نیز بر این امر تاکید دارد.

جدول ۱۴. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

شاخص	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم (سوال ۳۵)	۳۸۴	۲/۲۰۹۷	۱/۰۲۶۴۹	۰/۱۳۰۳۶
کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (سوال ۳۶)	۳۸۴	۲/۱۴۵۲	۱/۰۳۷۷۶	۰/۱۳۱۸۰
برخورد با فعالیت‌های غیرقانونی (۳۷)	۳۸۴	۲/۳۵۴۸	۱/۰۰۹۷۴	۰/۱۲۸۲۴

جدول ۱۵. آزمون تی تک نمونه مولفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری

شاخص	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران پایین	کران بالا
سوال ۳۵	-۶/۰۶۲	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۷۹۰۳۲	-۱/۰۵۱۰	-۰/۵۲۹۶
سوال ۳۶	-۶/۴۸۶	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۸۵۴۸۴	-۱/۱۸۸۴	-۰/۵۹۱۳
سوال ۳۷	-۵/۰۳۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۶۴۵۱۶	-۰/۹۰۱۶	-۰/۳۸۸۷

حال باتوجه به موارد فوق می‌توان نتیجه گرفت شاخص‌های مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (با میانگین ۱/۷۶)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (با میانگین ۱/۹۷)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (با میانگین ۱/۱۳)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (با میانگین ۲/۱۴) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (با میانگین ۲/۱۹) در بین شاخص‌ها وضعیت بسیار نامطلوبی داشته‌اند و شاخص‌های سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (با میانگین ۳/۵۲)، دسترسی به امکانات و خدمات شهری (با میانگین ۳/۳) و دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (با میانگین ۳/۲۴) بهترین وضعیت را در بین شاخص‌ها داشته است.

وضعیت مولفه‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت

براساس وضعیت شاخص‌ها و محاسبه مولفه‌ها، نتایج آزمون t تک نمونه برای مولفه‌ها در جداول شماره (۱۶ و ۱۷) قابل مشاهده است. طبق نتایج مولفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۵۲)، (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و باتوجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مولفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون تی تک نمونه نشان می‌دهد میانگین این مولفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه در شهر رشت متوسط بوده است.

جدول ۱۶. آمار توصیفی آزمون تی تک نمونه مولفه‌های شکوفایی شهری

مولفه	تعداد	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای معیار
بهره‌وری	۳۸۴	۲/۵۲۷۶	۰/۸۸۷۶۶	۰/۱۱۲۷۳
کیفیت زندگی	۳۸۴	۳/۰۱۴۱	۰/۸۲۷۰۲	۰/۱۰۵۰۳
زیرساخت‌ها	۳۸۴	۲/۷۹۰۲	۰/۷۴۵۱۰	۰/۰۹۶۴۳
پایداری زیست محیطی	۳۸۴	۲/۷۱۲۴	۰/۷۲۹۴۰	۰/۰۹۲۶۳
عدالت و مشارکت اجتماعی	۳۸۴	۲/۵۰۰۰	۰/۹۰۲۸۴	۰/۱۱۴۶۶
حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	۳۸۴	۲/۲۳۶۶	۰/۹۷۵۸۵	۰/۱۲۳۹۳

جدول ۱۷. آزمون تی تک نمونه مولفه‌های شکوفایی شهری

مولفه	آماره t	درجه آزادی	سطح معناداری	اختلاف میانگین	فاصله اطمینان ۹۵ درصد اختلاف	
					کران پایین	کران بالا
بهره‌وری	-۴/۱۹۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۴۷۲۳۵	-۰/۶۹۷۸	-۰/۲۴۶۹
کیفیت زندگی	۰/۱۳۴	۳۸۳	۰/۰۰۴	۰/۰۱۴۱۱	۰/۱۹۵۹	۰/۲۲۴۱
زیرساخت‌ها	-۲/۲۱۶	۳۸۳	۰/۰۳۰	-۰/۲۰۹۶۸	-۰/۳۹۸۹	-۰/۰۲۰۵
پایداری زیست محیطی	-۳/۱۰۵	۳۸۳	۰/۰۰۳	-۰/۲۸۷۶۳	-۰/۴۷۲۹	-۰/۱۰۲۴
عدالت و مشارکت اجتماعی	-۴/۳۶۱	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۵۰۰۰۰	-۰/۷۲۹۳	-۰/۲۷۰۷
حکمرانی و قانون‌گذاری شهری	-۶/۱۶۰	۳۸۳	۰/۰۰۰	-۰/۷۶۳۴۴	-۱/۰۱۱۳	-۰/۵۱۵۶

در شکل شماره (۲) نمودار قیاس بین مولفه‌های شکوفایی شهری نشان داده شده است. براین اساس کیفیت زندگی شهری دارای میانگینی نزدیک به میانگین نظری داشته است و از سایر مولفه‌ها وضعیت مناسب‌تری دارد و مولفه حکمرانی و قانون‌گذاری شهری وضعیت نامطلوبی نسبت به سایر مولفه‌ها دارد. همچنین وضعیت مولفه بهره‌وری، عدالت و مشارکت اجتماعی، پایداری زیست محیطی و زیرساخت‌ها نیز نامطلوب ارزیابی شده است.

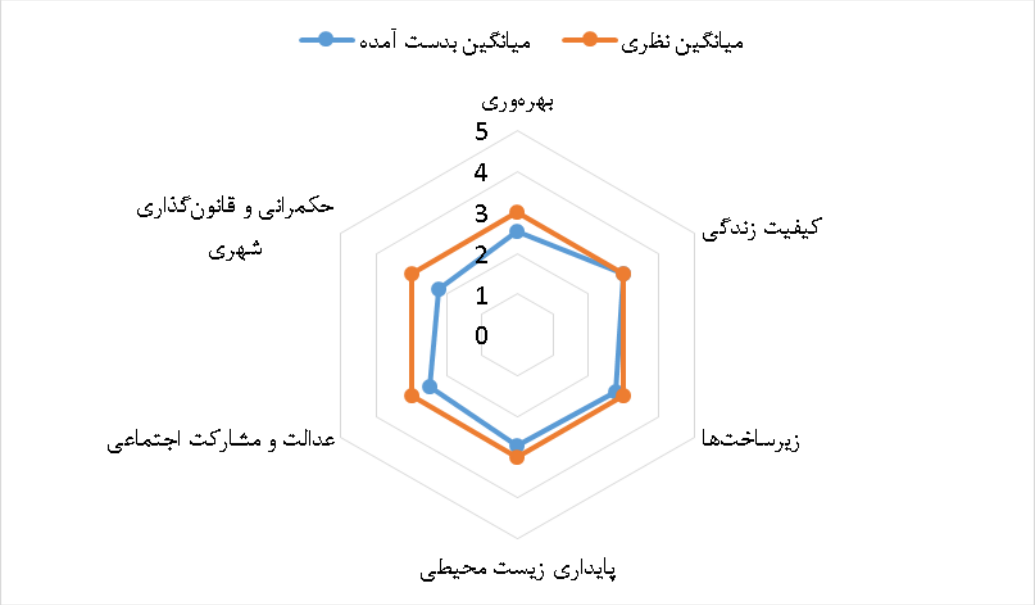

شکل ۲. قیاس مولفه‌های شکوفایی شهری شهر رشت

نتیجه‌گیری

مقیاس و شدت مشکلات شهری در دهه‌های اخیر در سراسر جهان و به ویژه در شهرهای به سرعت در حال رشد کشورهای در حال توسعه، واقعیتی انکارناپذیر است. رشد شهر و شهرنشینی از یک سو و گسترش مشکلات از سوی دیگر باعث شده است برنامه‌ریزان، تصمیم‌گیرندگان و مدیریت شهری در کشورها و سازمان‌های جهانی همواره رویکردهای جدیدی را برای حل و بهبود مسائل زندگی شهری مدنظر قرار دهند. شاخص ابتکار شکوفایی شهر، یک چارچوب مفهومی گسترده و انعطاف پذیر برای اندازه‌گیری و پایش شهرنشینی و بهبود شرایط شهرهاست که در دهه‌های اخیر به طور گسترده مدنظر قرار گرفته است. به طورکلی شاخص‌های شکوفایی شهری که توسط هابیتات مطرح شده الگویی جهت تحقق هرچه بیشتر توسعه پایدار شهری است. لذا در این پژوهش به صورت موردی به سنجش و ارزیابی شاخص‌های شش‌گانه شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت پرداخته شده است. در این راستا با استناد به منابع کتابخانه‌ای، شاخص‌های شکوفایی شهری مورد تحلیل و واکاوی قرار گرفت و سنجه‌های متناظر با آن در وضع موجود شهر رشت شناسایی گردید. این مسئله که همه شاخص‌های شکوفایی شهری از اهمیت و ارزش درخوری برخوردار هستند قابل چشم‌پوشی نبوده و هر یک از این شاخص‌ها در ابعادی می‌توانند گره‌گشای بسیاری از مسائل شهری باشند اما جهت رسیدن به شکوفایی شهر در این پژوهش ۳۷ شاخص شکوفایی شهری در ۶ مؤلفه با کمک آزمون t تک نمونه‌ای مورد سنجش قرار گرفته است. نتایج نشانگر آن است که مولفه‌های بهره‌وری، زیرساخت‌ها، پایداری زیست محیطی، عدالت و مشارکت اجتماعی و همچنین حکمرانی و قانون‌گذاری شهری به ترتیب دارای میانگین (۲/۵۲)، (۲/۷۹)، (۲/۷۱)، (۲/۵) و (۲/۲۳) می‌باشند که از میانگین نظری (۳) کمتر است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t منفی می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه‌ها در شهر رشت نامطلوب گزارش شده است. همچنین در ارتباط با مولفه کیفیت زندگی، نتایج آزمون t تک نمونه‌ای نشان می‌دهد میانگین این مولفه برابر با (۳/۰۱) است و با توجه به سطح معناداری (کمتر از ۰/۰۵) و مقدار t مثبت می‌توان نتیجه گرفت وضعیت این مولفه در شهر رشت متوسط بوده است. همچنین شاخص‌های مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین (با میانگین ۱/۷۶)، استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری (با میانگین ۱/۹۷)، دفع مناسب زباله و فاضلاب (با میانگین ۱/۱۳)، کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی (با میانگین ۲/۱۴) و شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری (با میانگین ۲/۱۹) در بین شاخص‌ها وضعیت بسیار نامطلوبی در شهر رشت داشته‌اند و شاخص‌های سرزندگی و پویایی فضاهای شهری (با میانگین ۳/۵۲)، دسترسی به امکانات و خدمات شهری (با میانگین ۳/۳) و دسترسی آسان به حمل‌ونقل عمومی (با میانگین ۳/۲۴) بهترین وضعیت را در بین شاخص‌ها در این شهر داشته است. در ادامه مقایسه یافته‌های این پژوهش با سایر پژوهش‌های انجام شده به‌وسیله

محققان که در بخش بررسی پیشینه پژوهش به آن‌ها پرداخته شد، نشان می‌دهد که نتایج پژوهش حاضر با یافته‌های تحقیق دانش‌پور و همکاران (۱۳۹۷) برای شهر شیراز، کمانرودی کجوری و همکاران (۱۴۰۰) برای محلات منطقه ۱۸ شهر تهران و عباسی (۱۴۰۱) برای شهر خرم‌آباد همسو و هم‌راستا بوده است؛ به گونه‌ای که مشخص شد در این تحقیقات مولفه کیفیت زندگی در سطح متوسطی بوده و سایر مولفه‌ها در وضعیت نامطلوبی قرار داشته است. در پایان باتوجه به یافته‌ها و نتایج حاصل از تحقیق، در جهت بالا بردن شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت، پیشنهادها و راهکارهایی به شرح جدول شماره (۱۸) ارائه می‌گردد:

جدول ۱۸. پیشنهادها و راهکارها در راستای بهبود شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر رشت

شاخص‌ها	وضعیت در شهر	پیشنهاد و راهکار
بازاریابی و بسترهای لازم جهت سرمایه‌گذاری	نامطلوب	– توسعه استراتژی‌های بازاریابی مناسب برای جذب سرمایه‌گذاران و ارتقاء اقتصاد شهری. – ایجاد بسترهای مناسب برای سرمایه‌گذاری، از جمله فراهم کردن تسهیلات مالی و ارائه تسهیلات مالی مناسب به شرکت‌ها و کارآفرینان.
مدت زمان لازم جهت ایجاد کسب‌وکار	نامطلوب	تسریع مجوزات لازم در جهت ایجاد کسب‌وکار
استفاده از فناوری‌های نوین در طرح‌های شهری	نامطلوب	ارتقاء بستر فناوری شهری شامل ارتباطات هوشمند، شبکه‌های اینترنت اشیا (IoT)، و راهکارهای هوش مصنوعی برای بهبود کیفیت خدمات شهری و بهره‌وری بالاتر.
دسترسی آسان به امکانات و خدمات شهری	نامطلوب	تسریع در پاسخگویی و ارائه خدمات از سوی مسئولین و مدیران به شهروندان
توجه به نیازهای مختلف شهروندان	نامطلوب	برگزاری نظرسنجی‌ها، گفتگوهای جمعی، و مصاحبه‌های شخصی با افراد مختلف از جامعه می‌شود.
کیفیت معابر و خیابان‌ها	نامطلوب	آسفالت خیابان‌ها و کوچه‌هایی که در شهر رشت با مشکل روبه‌رو هستند
مناسب‌سازی حمل‌ونقل برای معلولین	نامطلوب	ایجاد وسایل حمل‌ونقل عمومی مخصوص معلولین با امکاناتی مانند پلتفرم‌های بالاکننده برای ورود و خروج آسان، محل‌های نگهداری وسایل حمل‌ونقل معلولین و فضای کافی برای حرکت راحت می‌تواند برای آن‌ها مفید باشد.
دفع مناسب زباله و فاضلاب	نامطلوب	رسیدگی به وضعیت بهداشتی شهر به خصوص در جمع آوری زباله‌ها
دسترسی به اطلاعات عمومی	نامطلوب	– ایجاد سیستم‌های حمل‌ونقل عمومی موثر و قابل دسترس برای تمامی شهروندان، از جمله معلولین. – توسعه زیرساخت‌های شهری شامل پارک‌ها، مراکز فرهنگی، و اماکن عمومی برای افزایش کیفیت زندگی شهروندان
مشارکت شهروندان	نامطلوب	فضاهایی برای بحث و گفتگوی عمومی در مورد موضوعات شهری می‌تواند مشارکت شهروندان را تشویق کند.
فقر و اسکان غیررسمی	نامطلوب	توسعه فرصت‌های اشتغال و ایجاد درآمد مناسب برای افراد محلی
شفافیت و پاسخگویی در عملکرد مدیریت شهری	نامطلوب	ایجاد سیستم‌ها و فرآیندهای شفافیت و پاسخگویی برای افزایش اعتماد شهروندان به مدیران شهری و حکومت محلی.
مسئولیت‌پذیر بودن مدیران شهری و پایبندی به حقوق مردم	نامطلوب	ایجاد فرصت‌های فعال برای شرکت مدنی و شورای شهری محلی
کنترل و مبارزه با فساد اداری و مالی	نامطلوب	ایجاد مکانیسم‌های موثر برای کنترل و پیشگیری از فساد اداری و مالی، از جمله افزایش شفافیت در فرآیندهای مالی و مدیریت منابع.

بطورکلی انجام این اقدامات می‌تواند منجر به ارتقاء و بهبود شاخص‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر رشت شود.

منابع

احدنژاد روشتی، محسن؛ سجادی، ژیلا؛ و یاری قلی، وحید. (۱۳۹۷). بررسی جایگاه مفهوم زیست پذیری شهری در طرح توسعه شهری (نمونه مطالعاتی: طرح جامع شهر زنجان)، فصلنامه جغرافیا، ۱۶(۵۹)، ۱۰۶-۹۳.

امیر انتخابی، شهرام؛ قلی پور، یاسر و میثمی، سعید. (۱۳۹۷). تحلیلی بر ارتباط شهر یادگیرنده و شهر خلاق در راستای دستیابی به شهر پایدار

(مطالعه موردی: شهر رشت). مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۳(۲)، ۴۸۲-۴۶۵.
آتش بار، هادی؛ و ایلانلو، مریم. (۱۴۰۱). سنجش و رتبه‌بندی مناطق شهری براساس شاخص شکوفایی شهری (مطالعه موردی: بندر ماهشهر)، مطالعات توسعه پایدار شهری و منطقه‌ای، ۳(۷)، ۸۷-۶۸.
پوراحمد، احمد؛ زیاری، کرامت‌اله؛ حاتمی‌نژاد، حسین؛ و پارسا پشاه آبادی، شهرام. (۱۳۹۷). تبیین مفهوم و ویژگی‌های شهر هوشمند، باغ نظر، ۱۵(۵۸)، ۲۶-۵.
جهانی، داریوش؛ نظم‌فر، حسین؛ معصومی، محمدتقی؛ و صمدزاده، رسول. (۱۴۰۱). ارزیابی و سنجش شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر اردبیل، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۳(۵۱)، ۱۸-۱.
حاضری، صفیه؛ احدنژاد، محسن؛ مشکینی، ابولفضل؛ و پیری، عیسی. (۱۴۰۰). سنجش وضعیت مولفه‌های شکوفایی شهری (مطالعه موردی: کلان‌شهر تبریز)، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۱)، ۸۰-۶۳.
دانش‌پور، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید؛ و برزگر، محمدرضا. (۱۳۹۷). ارزیابی مناطق یازده‌گانه شهر شیراز به لحاظ شاخص شکوفایی شهری با استفاده از مدل FAHP، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۹(۳۳)، ۳۲-۱۷.
دانش‌پور، حمیدرضا؛ سعیدی رضوانی، نوید؛ و برزگر، محمدرضا. (۱۳۹۹). ارزیابی امکان قرارگیری شاخص دسترسی در میان شاخص‌های اصلی شکوفایی شهری (مطالعه موردی: شهر شیراز)، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۲(۲)، ۴۷۶-۴۵۷.
زیاری، کرامت‌اله؛ و همقدم، نوشا. (۱۴۰۱). بررسی و تحلیلی شکوفایی شهری و اثرات آن بر زیست پذیری در کلان شهر تهران، برنامه‌ریزی منطقه‌ای، ۱۲(۱۶)، ۱۴۰-۱۲۳.
سعیدپور، شراره؛ برزگر، صادق؛ و رسولی، محمد. (۱۴۰۱). تحلیل و ارزیابی شاخص‌های شکوفایی در محلات شهری (مطالعه موردی: شهر سقز)، برنامه‌ریزی و توسعه محیط شهری، ۲(۶)، ۴۸-۳۳.
سلیمانی مهرنجانی، محمد؛ تولایی، سیمین؛ رفیعیان، مجتبی؛ زنگانه، احمد؛ و خزاعی نژاد، فروغ. (۱۳۹۵). زیست پذیری شهری، اصول، ابعاد و شاخص‌ها، پژوهش‌های جغرافیای برنامه‌ریزی شهری، ۴(۱)، ۷۴-۵۳.
سیف‌الدینی، فرانک؛ پوراحمد، احمد؛ داریش، رضوان؛ و نادر دهقانی الوار، سیدعلی. (۱۳۹۳). بسترها و چالش‌های اعمال سیاست رشد هوشمند شهری (مطالعه موردی: خرم‌آباد لرستان)، جغرافیایی چشم انداز زاگرس، ۶(۱۹)، ۷۹-۵۷.
شریف زادگان، محمدحسین؛ و رمضانی، راضیه. (۱۳۹۹). سنجش میزان تاب‌آوری و چگونگی توزیع آن در محلات شهر تهران، معماری و شهرسازی، ۳(۸۹)، ۱۱۰-۹۱.
صفایی‌پور، مسعود؛ ملکی، سعید؛ حاتمی‌نژاد، حسین؛ و مدانلو جویباری، مسعود. (۱۳۹۶). ارزیابی و سنجش مولفه‌های شکوفایی شهری در کلان‌شهر اهواز، جغرافیا و پایداری محیط، ۷(۲۲)، ۴۷-۳۵.
عباسی، حامد. (۱۴۰۱). بررسی شاخص‌های شکوفایی شهری در شهر خرم‌آباد، پژوهش‌های جغرافیای انسانی، ۵۴(۲)، ۶۱۵-۵۹۹.
کریمیان بستانی، مریم؛ سپاهیان، عبدالسلام؛ سرابندی، زهرا؛ و فیروزی راد، سیما. (۱۴۰۰). بررسی و ارزیابی اثرات شکوفایی شهری بر زیست پذیری شهری (مطالعه موردی: شهر سراوان)، آینده پژوهی شهری، ۱(۲)، ۳۴-۲۰.
کمانرودی کجوری، موسی؛ پریزادی، طاهر؛ آگاه، فرهاد؛ مومنی بید زرد، آزیتا؛ و شفیعی، فاطمه. (۱۴۰۰). ارزیابی و رتبه‌بندی شکوفایی شهری محلات منطقه ۱۸ شهرداری تهران، مطالعات برنامه‌ریزی سکونتگاه‌های انسانی، ۱۶(۴)، ۸۴۰-۸۲۳.
گرمسیری‌نژاد، سروش؛ خرم‌بخت، احمدعلی؛ و موغلی، مرضیه. (۱۴۰۱). تدوین الگوی تحقق پذیری توسعه پایدار بر مبنای شاخص‌های شکوفایی شهری (نمونه موردی: شهر جدید عالیشهر)، جغرافیا و آمایش شهری منطقه‌ای، ۱۲(۴۵)، ۲۰۴-۱۸۳.
محمدی ده چشمه، مصطفی؛ حاجی‌پور، نازنین. (۱۴۰۰). تحلیل تطبیقی شکوفایی شهری در مدل ادغامی کپلند (مطالعه موردی: مناطق شهری کرمانشاه)، پژوهش و برنامه‌ریزی شهری، ۱۲(۴۴)، ۲۰-۱.
مهری، معصومه؛ و ایستگلدی، مصطفی. (۱۴۰۱). بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر شکوفایی شهری در شهر شیراز، جغرافیا و روابط انسانی، ۵(۱)، ۲۸۸-۱۷۳.
مهندسان مشاور طرح و کاوش. (۱۳۸۶). طرح جامع شهر رشت. جلد ۸، اداره کل راه و شهرسازی استان گیلان، رشت.

Attia Alshamndy, A. (2017). Quality of Life Indices as Components of City Prosperity Initiatives & Their Role in Enhancing Livability & Sustainability of Egyptian Cities. The 1st International Conference: Towards A Better Quality of Life 24-26 November 2017 Technische Universidad Berlin Campus El Gouna, Egypt.
Bakker, V., Verburg, P.H., & Vliet, J.V. (2021). Trade-offs between prosperity and urban land

per capita in major world cities. Geography and Sustainability, 2(2), 134-138.
Habitat, U. N. (2013). State of the world's cities 2012/2013: Prosperity of cities. Routledge.
Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J., & Mc Quatters-Gollop, A. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. Marine Policy, 103, 160-171.
Pittman, S. J., Rodwell, L. D., Shellock, R. J., Williams, M., Attrill, M. J., Bedford, J. & McQuatters-Gollop, A. (2019). Marine parks for coastal cities: A concept for enhanced community well-being, prosperity and sustainable city living. Marine Policy, 103, 160-171.
United Nations. (2014). World urbanization prospects, 2014 revision population, New York: United Nations publication.
Wei, Y., Huang, C., Lam, P.T.I., Sha, Y., Feng, Y. (2015). Using urban carrying capacity as a benchmark for sustainable urban development: an empirical study of Beijing, Sustainability, 7, 3244–3268.
Yigitcanlar, T., Dur, F., Dizdaroglu, D. (2015). Towards Prosperous sustainable cities: A multiscalar urban sustainability assessment approach, Habitat International, 45, 36-46.